

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-11-15 Nr. K2-13
Vilnius

Posėdis įvyko 2023-11-15.

Posėdžio pirmininkas Algirdas Markevičius.

Posėdžio sekretorė Valda Pranckuvienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Linas Lapinskas – Žemės ūkio ministerijos Teisės ir personalo skyriaus vyresnysis patarėjas.

Profesinių sąjungų atstovai: Artūras Černiauskas – Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Algirdas Markevičius – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Raimondas Tamošauskas – Lietuvos maistininkų profesinės sąjungos pirmininkas, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų pirmininkė, Arvydas Dambrauskas – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas, Vesta Sharabayka – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkė.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė – Lietuvos darbdavių konfederacijos viceprezidentė, Daiva Macijauskė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento direktoriaus pavaduotoja, Monika Grigalauskienė – asociacijos „Investors‘ Forum“ Politikos ir korporatyvinių reikalų vadovė, Agnė Ribašauskienė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus teisininkė, Gediminas Rainys – Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos patarėjas ekonomikos klausimais.

Kiti asmenys: Gintarė Bužinskaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo aplinkos skyriaus vyresnioji patarėja, Milda Kojelienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo rinkos grupės vyresnioji patarėja, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Ona Stravinskaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės patarėja.

Darbotvarkė:

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Dėl Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 4, 13, 15, 21, 33, 38, 44 ir 46 straipsnių ir V skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 47¹ ir 96 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 8 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 29¹ straipsniu įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 14 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (*svarstymo tęsinys*).

2. Dėl siūlomų papildomų Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimų (*svarstymo tęsinys*).

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Algirdas Markevičius priminė, kad posėdžio darbotvarkėje yra tie patys du klausimai iš praeito (2023-10-25) DSK posėdžio. Nurodė, kad pirmojo klausimo svarstymui numatyta mažiau

laiko, nes tai yra svarstyimo tęsinys, o antrajam darbotvarkės klausimo pristatymui numatyta skirti daugiau laiko. Kvietė bendru sutarimu pritarti darbotvarkėi.

NUTARTA. Bendru sutarimu patvirtinti 2023 m. lapkričio 15 d. Darbo santykių komisijos posėdžio darbotvarkę.

1. SVARSTYTA. Dėl Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 4, 13, 15, 21, 33, 38, 44 ir 46 straipsnių ir V skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 47¹ ir 96 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 8 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 29¹ straipsniu įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 14 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (svarstyimo tęsinys).

Algirdas Markevičius informavo, kad darbdavių ir profesinių sąjungų atstovai buvo susitikę dvišalėms konsultacijoms, kuriose aptarė šį klausimą ir ieškojo sutarimo. Kvietė pristatyti šalių priimtus sprendimus.

Aurelija Maldutytė nurodė, kad dar kartą buvo įvertintos galimybės ir ieškota kuo labiau priimtinių pakeitimų. Informavo, kad šios dienos (*pastaba – 2023 m. lapkričio 15 d.*) ryte Darbo santykių komisijos nariams buvo persiųstas siūlomas galutinis šio projekto pakeitimų variantas. Sakė, kad labai prašytų profesinių sąjungų šalies iki Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio įvertinti šiuos pasiūlymus ir jiems pritarti. Pristatė darbdavių siūlymą: Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 29¹ straipsniu įstatymo projekto lyginamasis variantas (siūlymai pageltoninti):

„29¹ straipsnis. Papildoma vienkartinė įmoka

Draudėjas fizinis asmuo, kuriam įsiteisėjo nutarimas administracinio nusižengimo byloje dėl pakartotinai padaryto darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų pažeidimo, dėl kurio galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsirasti kitų sunkių padarinių, (toliau šiame straipsnyje – nutarimas), draudėjas juridinis asmuo, kurio vadovui ar kitam atsakingam asmeniui įsiteisėjo nutarimas, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka moka papildomą vienkartinę įmoką: nuo dviejų iki šešių Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, galiojusio nutarimo įsiteisėjimo dieną.“

1) draudėjas, kurio apdraustųjų asmenų skaičius mažiau nei 50 – trijų Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, galiojusio nutarimo įsiteisėjimo dieną;

2) draudėjas, kurio apdraustųjų asmenų skaičius nuo 50 iki 249 – šešių Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, galiojusio nutarimo įsiteisėjimo dieną;

3) draudėjas, kurio apdraustųjų asmenų skaičius 250 ir daugiau – devynių Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, galiojusio nutarimo įsiteisėjimo dieną.“

Aurelija Maldutytė priminė, kad pagrindinis nurodytas SADM teikiamo projekto tikslas yra nelaimingų atsitikimų prevencija. Kalbėjo, kad po ilgų diskusijų buvo prieita nuomonės, kad pirmas kartas būtų baudžiamas taip kaip yra, o siūloma, kad papildomos įmokos būtų taikomos, jei pažeidimas būtų padarytas pakartotinai. Sakė, kad vyko daug diskusijų dėl įmonių dydžio ir galimų nelaimingų atsitikimų ryšio. Siūlytų, kad inspektorius galėtų įvertinti ir atsižvelgti į įmonės dydį ir skirti minimalią baudą, jei įmonė nedidelė, o jei įmonė yra didelė ir daug rizikos – skirti kuo didesnę baudą.

Akvilė Razumienė papildė sakydama, kad siūlymo esmė – bausti už pakartotinumą, siūlomos skirti baudos dydžio žirkklės nuo 2 iki 6 MMA galimai priklausytų nuo daugelio aplinkybių įvertinimo, pvz., nuo įmonės dydžio, nuo padarinių sunkumų ir k. t.

Raimondas Tamošauskas akcentavo pažeidimų pakartotinumą ir vis dėlto siūlytų nesirišti prie įmonės dydžio. Siūlytų baudas skaičiuoti nuo įmonės apyvartos dydžio. Mano, kad toks siūlymas būtų teisingas ir proporcingas. Kalbėjo, kad sankcijos, kurios yra taikomos už darbų saugos

pažeidimus, turi būti proporcingos ir atgrasančios. Kitu atveju didelės pajėgios įmonės, kurių apyvartos yra didelės, pelnai dideli, būtų skatinamos nesilaikyti darbų saugos reikalavimų, nes pigiau bus išsipirkti bandomis nei laikytis darbų saugos reikalavimų.

Akvilė Razumienė atkreipė dėmesį, kad, jei kalbama apie baudą kaip prevencinę priemonę, šis siūlymas bausti nuo apyvartos peržengia visas ribas.

Aurelijos Maldutytės nuomone, įmonių apyvartos yra labai ydingas rodiklis, nes apyvarta ne visada rodo, kad įmonė yra labai pelninga, t. y. ji neatspindi įmonės pelningumo. Sakė nesutinkanti dėl apyvartos rodiklio kalbant apie įstatymo projekto nuostatą “dėl pažeidimų, dėl kurių galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsirasti kitų sunkių padarinių”. Taip pat nurodė, kad “žirklys” reikalingos sulyginant šį atvejį su ANK nuostatomis, kai darbo inspektorius galėtų įvertinti, kiek pažeidimas įtakoja žmonių – kelis darbuotojus ar visą dirbantį kolektyvą.

Daiva Macijauskė nurodė, kad palaiko Aurelijos Maldutytės ir Akvilės Razumienės pasisakymus bei komentarus. Kalbėdama apie “žirkles” ir vienkartinės papildomos įmokos dydžius mano, kad nėra efektyvu ir prasminga juos susieti su apdraustųjų skaičiumi įmonėje. Akcentavo, kad nelaimingas atsitikimas gali atsitikti tiek mažoje, tiek didelėje įmonėje. Pabrėžė, kad pagal ANK 96 straipsnio nuostatą, darbo inspektoriams palikta nuostata svarstyti įvertinus lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes, pakartotinumus ir klausė, kodėl šiame įstatymo projekte inspektoriumi nesuteikti didesnės laisvės nuspręsti, koks buvo nusižengimas, dėl kurio galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas.

Raimondo Tamošausko nuomone, yra ydinga kalbėti apie tai, jog negalima bausti už nusižengimus tų, kurie neturi pinigų. Pateikė pavyzdį, kad baudos už BDAR nuostatų pažeidimus yra nuo dviejų iki keturių procentų metinės praeitų metų apyvartos. Pasisakė už baudų griežtinimą, jei yra darbų saugos pažeidimų, kad baudos būtų proporcingos, ypač kai Lietuva pirmauja pagal mirtinų nelaimingų atsitikimų statistiką.

Algirdas Markevičius, apibendrindamas pasisakymus šiuo klausimu, klausė, ar bus rasta bendra nuomonė, ar bus teikiamos skirtingos nuomonės. Kalbėjo, kad koks bebūtų priimtas sprendimas Darbo santykių komisijoje, šį rytą pateiktą pasiūlymą darbdaviai gali teikti svarstymui Trišalei tarybai.

Raimondas Tamošauskas pasiūlė formuluoti, kad išklaudyta informacija, pasikeista nuomonėmis, o kadangi šalys neturėjo laiko susipažinti ir išdiskutuoti viduje paskutiniojo darbdavių pasiūlymo, sprendimas nepriimtas. Taip pat informavo, kad bendra Vyriausybės intencija yra gera ir visam įstatymų projektų paketui LPSK pritaria.

Dalia Jakutavičė taip pat sakė, kad pritariama, nuomonė nesikeičia.

Arvydas Dambrauskas informavo, kad Respublikinė jungtinė profesinė sąjunga taip pat pritaria visam paketui.

Algirdas Markevičius informavo, kad LPS „Solidarumas“ taip pat pritaria visam paketui ir yra siūloma teikti jį svarstyti Trišalei tarybai.

Aurelija Maldutytė sakė, kad darbdavių šalis prašo parengtą projektą papildyti šiandien atsiųstais darbdavių pasiūlymais, o profesinių sąjungų prašoma Trišalės tarybos posėdyje turėti nuomonę dėl šio papildomo pakeitimo ir pritarti pasiūlymui. Patikslino, kad darbdaviai pritartų projektams su šios dienos naujaisiais darbdavių pateiktais pakeitimais, o be šių pakeitimų – darbdaviai nepitaria projektams.

Algirdas Markevičius padėkojo už darbdavių pozicijos suformulavimą ir apibendrinimą, kad profesinių sąjungų atstovai pritaria Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtiems įstatymų projektams, o dėl šiandien pateiktų pasiūlymų paliekama apsispręsti Trišalei tarybai. Įstatymų projektų paketas teikiamas toliau svarstyti Trišalei tarybai.

NUTARTA. Dėl Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 1, 2, 4, 13, 15, 21, 33, 38, 44 ir 46 straipsnių ir V skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 47¹ ir 96 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 8 ir 12

straipsnių pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 29¹ straipsniu įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 14 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau - Paketas) fiksuoti, kad:

1. Darbdavių organizacijos pritarę įstatymų projektų paketui, jeigu būtų pritarta tokiam 2023 m. lapkričio 15 d. pateiktam darbdavių siūlomam Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 29¹ straipsniu įstatymo projekto pakeitimo formulavimui (pasiūlymai pageltoninti):

„29¹ straipsnis. Papildoma vienkartinė įmoka

Draudėjas fizinis asmuo, kuriam įsiteisėjo nutarimas administracinio nusižengimo byloje dėl pakartotinai padaryto darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų pažeidimo, dėl kurio galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas darbe, avarija ar atsirasti kitų sunkių padarinių, (toliau šiame straipsnyje – nutarimas), draudėjas juridinis asmuo, kurio vadovui ar kitam atsakingam asmeniui įsiteisėjo nutarimas, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka moka papildomą vienkartinę įmoką: nuo dviejų iki šešių Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, galiojusio nutarimo įsiteisėjimo dieną.“

~~1) draudėjas, kurio apdraustųjų asmenų skaičius mažiau nei 50 – trijų Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, galiojusio nutarimo įsiteisėjimo dieną;~~

~~2) draudėjas, kurio apdraustųjų asmenų skaičius nuo 50 iki 249 – šešių Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, galiojusio nutarimo įsiteisėjimo dieną;~~

~~3) draudėjas, kurio apdraustųjų asmenų skaičius 250 ir daugiau – devynių Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, galiojusio nutarimo įsiteisėjimo dieną.~~“

2. Profesinių sąjungų organizacijų atstovai pritaria Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtam įstatymų projektų paketui.

3. Klausimas teikiamas svarstyti Lietuvos Respublikos trišalei tarybai, jai paliekant apsispręsti dėl 2023 m. lapkričio 15 d. pateikto darbdavių pasiūlymo.

2. SVARSTYTA. Dėl siūlomų papildomų Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimų (svarstymo tęsinys).

Akvilė Razumienė informavo, kad po įvykusio dvišalio darbdavių ir profesinių sąjungų atstovų pasitarimo klausimo teikėjai - Lietuvos verslo konfederacija - atsiima savo pateiktus pasiūlymus. Yra nuspręsta dar padiskutuoti organizacijos viduje ir paieškoti siūlomų Užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimų pakoreguotos formuluotės. Šiuo metu nėra sugeneruotų pasiūlymų, kaip būtų galima formuluotes patikslinti.

Algirdas Markevičius pasitikslino, ar Komisijos posėdžio darbotvarkėje nebelieka šio klausimo.

Akvilė Razumienė pritarė ir kalbėjo, kad galbūt ateityje prie šio klausimo bus grįžtama.

Algirdas Markevičius dar norėjo grįžti prie 1-ojo darbotvarkės klausimo ir pasiteiravo, ar SADM jau įvertino ir gali pakomentuoti LPS „Solidarumas“ pateiktą pasiūlymą dėl 13 straipsnio.

Rūta Juršaitė sakė, kad galbūt projektų paketo autoriai galėtų atsakyti į šį klausimą, tačiau jie jau buvo atsijungę iš nuotolinio Darbo santykių komisijos posėdžio.

NUTARTA. Fiksuoti, kad klausimo teikėjai – Lietuvos verslo konfederacija – atsiima savo siūlomus papildomus Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 35 ir 41 straipsnių pakeitimus. Numatyta diskusijas šiuo klausimu tęsti ateityje, iniciatoriams pakoregavus siūlomų pakeitimų formuluotes.

Posėdžio pirmininkas
Posėdžio sekretorė

Algirdas Markevičius
Valda Pranckuvienė